ВИОЛЕТА АЧКОСКА • НИКОЛА ЖЕЖОВ

ПРЕДАВСТВАТА И АТЕНТАТИТЕ

ВО МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЈА

ПРЕДАВСТВАТА И АТЕНТАТИТЕ
ВО МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЈА

„Јас не познавам народ како македонскиот
кој повеќе страдал од предавствата
на своите синови-изроди„

Гоце Делчев

Содржината на книгава ќе ви пренесе само дел од потресната историска хронологија на недоброените предавства, атентати и различни убиства во македонското минато, од оние зад кои останале пишувани траги и во обем во кој се тие запишани и разјаснети низ историографската продукција.

Агресивните пропаганди, цркви и политики не им оставаа простор на луѓето да се осознаат како Македонци. Затоа, во голем дел, подложени на влијанија, почнале да се мразат како гркомани и гркофоби, бугарофили и бугарофоби, србофили и србофоби... И не само да се мразат, туку и меѓусебно да се убиваат.

Колку ли силни мажи биле убиени за во Македонецот да се убие македонското?

Колку ли Македонци станале предавници и ефтино ја продале својата национална чест и иднината на своите поколенија?

ISBN 9989-922-53-5

[redacted]

2. СРЕДНОВЕКОВИЕТО ВО МАКЕДОНИЈА 18

2.1. Самуил и Арон 21

2.2. Гаврил Радомир и Јован Владислав 29

3. ПРЕДАВСТВАТА И УБИСТВАТА ЗА ВРЕМЕ НА ОСМАНСКОТО ВЛАДЕЕЊЕ СО МАКЕДОНИЈА 34

3.1. Убиството на двајцата ајдучки водачи - Румена Војвода и Стојан Ковачот 35

3.2. Предавството и смртта на Ѓорѓи Измирлиев 39

3.3. Засилување на ајдутството и ликвидирање на доушниците 41

3.4. Македонското (Кресненско) востание и убиството на Стојан Карастоилов 43

4. ОРГАНИЗИРАНОТО НАЦИОНАЛНООСЛОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕЊЕ 1893-1903 51

4.1. Македонската револуционерна организација и појавата на врховизмот 51

4.2. Македонците под влијанието на туѓите пропаганди во Македонија 61

4.3. Предавствата и провалите во ТМОРО по 1896 година 66

4.3.1. Виничката афера 66

4.4. Борбата на ТМОРО против предавниците и туѓите посегања врз делото 69

4.4.1. Валандовската афера од 1899 година 73

4.4.2. Предавството на поп Ставре во 1900 година 76

4.4.3. Предавството на Димитар Георгиев - Иванчо 79

4.4.4. Солунската провала од 1901 година - вовед во предвремено востание 81

4.4.5. Јосифовата провала од 1902 година 86

4.4.6. Трсјенската провала 91

4.4.7. Крушевската афера со оружјето во 1902 година 94

4.4.8. Методи Патчев и неговиот крај во Кадино Село 95

4.4.9. Предавството и смртта на Веле Марков 101

4.4.10. Мисијата на полковник Јанков и Горноџумајското врховистичко востание 104

4.5. Подигање на предвремено востание - предавство на револуционерното ослободително дело 107

4.6. Солунските атентати во 1903 година 110

[redacted]

5.2.6. Смртта на Дамјан -Даме Груев ... *145*

5.2.7. Смртната пресуда и убиството на Гарванов и Сарафов во 1907 година ... *148*

5.3. Македонските револуционери и Младотурската револуција ... **154**

5.3.1. Леринското народно движење во борбата против врховизмот и смртта на војводата Ѕоле Стојчев ... *159*

6. СЛУЧУВАЊАТА ВО МАКЕДОНИЈА 1908-1913 ... **164**

6.1. Магарешките атентати ... **164**

6.2. "Ослободителната мисија" на соседните балкански држави во Македонија - Балканските војни 1912-1913 и Македонците ... **168**

6.3. Антисрпските бунтови (востанија) во 1913 година ... **177**

6.3.1. Тиквешкото востание од 1913 година - "врховистичка провокација" или антиокупаторски акт на народот ... *177*

[redacted]

ВО ПЕРИОДОТ МЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЈНИ ... **197**

8.1. Последиците од делбите на Македонија и на македонскиот народ ... **197**

8.1.1. Денационализацијата на македонскиот народ во балканските држави меѓу двете светски војни ... *199*

8.2 Состојбите во македонското национално- ослободително движење - политички сили и опции ... **202**

8.2.1. ВМРО и методите на нејзиното делување ... *205*

8.3. Акциите и атентатите на ВМРО на Тодор Александров 1918-1924 година ... **215**

8.3.1. Убиството на Ѓорче Петров ... *215*

8.3.2. Убиството на Симеон Георгиев-Кочански ... *217*

8.3.3. Убиствата на Дончо Анѓелов и Митруш Циклев ... *218*

[redacted] 250
8.4.1. Горноџумајските атентати и убиства во 1924 година 250
8.4.2. Атентатите врз претставниците на македонската левица Димо Хаџи Димов и Славчо Ковачев 259
8.4.3. Убиството на Петар Чаулев 262
8.4.4. Атентатот врз Стојан Мишев 265
8.4.5. Атентати во почетокот на 1925 година 266
8.4.6. Атентатот врз Тодор Паница 267
8.4.7. Казнената експедиција на ВМРО против членови на федеративната организација во село Дабница (Неврокопско) 269
8.4.8. Убиствата на војводите на ВМРО Ефтим Цеков и Панчо Михајлов 273
8.4.9. Казнени акции на ВМРО во селата Градево и Крупник во 1925 година 274
[redacted]
година 292
8.5.5.Убиствата на Васил Пундев и Наум Томалевски и други физички ликвидации 293
8.5.6. Атентати на железнички пруги и други објекти во Вардарска и Егејска Македонија 1931-1933 година 295
8.5.7. Атентати и убиства врз припадници на ВМРО(об.)во Бугарија 298
8.6. Атентатот врз југословенскиот крал Александар Карaѓорѓевиќ 300

СОДРЖИНА 323

ИНДЕКС НА ЛИЧНИ ИМИЊА 115

продукција. Притоа, тргнувајќи од специфичната етногенеза и место на македонскиот народ на Балканот, одбравме некои од покарактеристичните атентати и предавства, кои најчесто биле рефлексија на одреденото историско време и на сплетот на внатрешните и надворешните околности и фактори.

Затоа, за да го претставиме историското милје на темата што ја обработуваме, направивме кусо патување низ историјата на Македонија и на македонскиот народ во чија долга етногенеза се мешале бројни народи и влијанија. Впрочем, сите балканските народи (денес конституирани во современи нации и со формирани сопствени национални држави) во својот етнички ген поседуваат многу заеднички претци и токму тој момент, наместо да ги обединува, сè уште влијае на нивното меѓусебно негирање и конфронтации. За интерес на научноста и на историската вистина, мораме да нагласиме дека ниту една од современите нации на Балканот не е онаа истата - античката на која претендираат денешните Грци, Албанци, Бугари или Македонци во своето балканизирано историславие. Ниту современите Грци претставуваат директни наследници на Античките Хелени, ниту Бугарите се само турско-татарски народ, ниту Македонците (и античките и современите) се Грци или Бугари, ниту денешните Македонци се истите Антички Македонци, а уште помалку Албанците се некакви директни потомци од Илирите. Сите современи балкански нации, делумно се меѓусебна мешавина, но и мешавина од античките народи и од оние племиња и народи што во илјадалетната историја поминувале и се населувале на Балканот: Римјани, германски племиња, словенски племиња, бугарски племиња, Кумани, Печенези, Персијци, Турци итн. Во тие рамки, навистина е апсурдно инсистирањето на некакви чисти нации кај силно измелезените балкански народи. Реално, најголемиот и најнепремостливиот јаз во историјата и денес, всушност претставува религиската, а не етничката различност која се појавила со исламизацијата на дел од балканското население по доаѓањето на османските освојувачи на Балканот.

Пред доаѓањето на Османлиите, балканското средновековие си има своја историја и логика при што македонската историја е проткаена со византиската, бугарската и српската. Во најголем број случаи, оваа испреплетена балканска историја била во служба на некоја освојувачка политика на едните против другите.

Наоѓајќи се во центарот на гордиевиот балкански јазол, Македонците биле најсилно на ударот на освојувачките апетитити на соседите, кои во својот наплив на

национално будење во XIX-от век, присвојувале голем дел од македонската култу-

[redacted]